

Nu era una dintre cetele acelea de tineri pe care, până atunci, Elias reușise să le evite. Niște bărbați mai degrabă maturi, a remarcat el, care, în mod vizibil, erau și ei luați pe nepregătite de apariția lui și care voiau să-și ascundă îndeletnicirea sub paravanul glumelor.

„Bine, hai, du-te, maimuță, ne lași căciula, n-o să ai nevoie de ea în Africa, și o ștergi. Dar grăbește-te, grădina zoologică se închide într-o oră...” O mână s-a întins spre capul său, Elias a respins-o și imediat o lovitură rapidă cu o rangă de fier i-a smuls căciula de pe cap. A început să miroasă a ars, s-a întors pe călcâie și a văzut că din poalele mantalei îi iese un fir de fum.

„Hai, valea! Nu înțelegi omenește sau vrei să te punem la fript?” O tijă înroșită în foc a început să-i joace în fața ochilor. „Am nevoie de căciulă... Ninge... Cât despre limbaj, vorbiți ca și ticăloșii de sclavagiști care...” S-au ridicat mai mulți dintre ei. „Bine, dacă nu vrei să pleci pe două picioare ca toată lumea, de acord, o să te întorci acasă în patru labe ca un macac...”

Elias a izbutit să pareze primele lovituri, dar a simțit o arsură puternică în ceafă, nu a fost în stare să-și stăpânească un urlet de durere, a fost aruncat la pământ și târât afară. O cizmă vârtoasă l-a atins la cap, privirea i s-a încetșosat. Și-a revenit foarte repede, a încercat să se ridice, dar a fost împins din nou într-un troian. Era împins cu obrazul în zăpadă, și răceala aceea i se părea binefăcătoare. A adunat cu o mână un pumn de zăpadă și l-a ținut strâns pe ceafa care îi ardea.

A fost cuprins de un soi de indiferență. Suferința fizică nu însemna nimic față de prăpastia care se deschisese în el. „După trei revoluții, mai multe războaie, după mai bine de jumătate de veac de eforturi... Visul omenirii...” răsuna un ecou tot mai slab în capul său.

Până și vorbele pe care le-a auzit deasupra lui, în întuneric, l-au lăsat la început indiferent. Și dacă, până la urmă, l-au intrigat, era din cauză că nu înțelegea aproape nimic. Și totuși erau în rusă. Nu rusa aceea vulgară care se vorbea pe stradă la Moscova și cu a cărei asprime zgrunțuroasă se obișnuise deja. Nu, era o limbă al cărei ritm îl distingea foarte bine, dar

ale cărei cuvinte îi erau necunoscute. Și-a săltat capul și a încercat să-i vadă pe cei care schimbau acele fraze scurte, sibilinice.

Spre stânga, a zărit încălțările unei femei, un model grosolan și urât, cu fețele scorjite. Apoi niște ciorapi groși de bumbac și poala unei mantale închise la culoare, din șiac. S-a gândit că e o bătrână, vocea se potrivea cu straiiele și vârsta înaintată, o voce surdă, cam aspră. „Baba pe care am văzut-o în ziua primei zăpezi...” și-a spus el brusc și, destul de ciudat, această idee trăsniță i-a redat încrederea.

A auzit scârțâitul zăpezii sub pașii care se îndepărtau, apoi a simțit o mână care îi atinge fruntea, obrazul. „Poți să te ridici, au plecat...”

S-a așezat, strângând din dinți ca să nu geamă, apoi s-a ridicat în picioare. Și a rămas așa o bună bucată de vreme, clătînându-se ușor, dar fără să cadă, datorită privirii aceleia fixate asupra lui, care îl susținea. În clipa aceea nu s-a gândit nici la frumusețea, nici la tinerețea femeii. Nu i-a trecut prin cap nici un cuvânt de mulțumire. A urmat o tăcere, unduirea zăpezii și figura aceea, ce părea desenată

în întuneric de zburătăcire neîncetată a fulgilor de nea.

Avea să înțeleagă mai târziu caracterul insolit al acelei frumuseți. Îi vor spune ceilalți, fie cu invidie, fie cu regret: un dar al cerului, prea generos pentru o tânără provincială. Și se va simți incapabil să explice că, pentru el, frumoase erau și urâtenia înduioșătoare a încălțărilor scorojite pe care le purta ea în seara aceea și muzica înfundată a pașilor pe drumul înzăpezit și mirosul de rășină al căii ferate în aerul înghețat...

Va avea toată viața impresia că își aduce aminte fiecare clipă petrecută cu ea, fiecare colț de stradă pe lângă care treceau, fiecare acuarelă a norilor de deasupra lor. Și totuși, în momentele în care moartea îi era cel mai aproape, deci în cele mai adevărate, doar secunda aceea îi va reveni în minte, cu durerea răbdătoare a iubirii sale: mirosul amar al zăpezii, tăcerea apusului și ochii aceia care l-au menținut în picioare.

„Am crezut că uitasem limba aceea. Dar când i-am auzit pe dobitocii ăia,

cuvintele mi-au revenit în memorie. Dintr-odată. În satul nostru nu erau decât dinăștia, prizonieri scăpați din lagăre. Toți visau să ajungă într-un oraș mare, dar nu reușeau să se miște, înțepeniseră în pământurile acestea înghețate. De fapt, se temeau că nu se vor mai putea descurca în viața normală. Până și limba pe care o vorbeau în lagăre era deja un handicap. Așa că rămâneau pe loc. Până și cineva din familia mea...“ Vocea ei s-a întrerupt, apoi a murmurat, schimbând stângaci tonul: „Mă numesc Anna...”

Elias s-a prezentat la rândul său. Lucru care nu a făcut altceva decât să sporească sentimentul de irealitate. Treceau prin ninsoarea bogată ca prin pânzele smulse ale unui vas. Își înfășurase capul cu o eșarfă pe care i-o dăduse femeia. Se lăsa condus, cu speranța nebună că până la urmă tot ce se întâmplase se va schimba ca prin minune. Bărbații pentru care el nu era decât o maimuță, căciula lui aruncată în foc, ura lor. Într-o țară care promitea o lume lipsită de ură...

„Și deținuții aceia erau de drept comun?” a întrebat el. Vocea lui trăda așteptarea febrilă a unei soluții.

„Cei de drept comun reușeau destul de bine să-și refacă viața. Un hoț măcar știe pentru ce este închis. Nu, erau deținuți politici. Niște cazuri absurde. Un colhoznic împrăștiase bălegar în grădina de zarzavaturi. Spre nenorocul lui, era aniversarea lui Stalin, și portretul lui tocmai fusese atârnat pe peretele casei din față. Bietul om s-a ales cu douăzeci de ani. După ispășirea pedepsei, încă se mai întreba cum poate fi îngropată o viață de om sub o grămadă de bălegar. Sau, mai degrabă, eu nu înțelegeam cum mai putea să trăiască, fiindcă trăia, vâna prin taiga și chiar își făcuse un ierbar... Sau studentul acela care, pe când lua notițe, a scris «SOSialism». În glumă. A fost denunțat. La întoarcerea din lagăr, era un moș...” Probabil că a simțit că Elias își înăbușă un geamăt și că durerea aceea nu venea de la loviturile primite. „Nici nu știu de ce m-am apucat să-ți povestesc toate astea. Și, mai ales, te rog să nu spui nimănui! A, da, îți vorbeam despre limba din lagăre...”

„I-e frică“, și-a spus Elias. „Tocmai tânăra asta care a avut adineauri curajul să intervină se teme“.